

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.III.10.714/2017/8.

A tanács tagjai: Dr. Zanathy János
a tanács elnöke
Dr. Magyarfalvi Katalin
előadó bíró
Dr. Farkas Katalin
bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Pintér Gyula ügyvéd

Az alperes: Somogy Megyei Kormányhivatal Siófoki Járási Hivatala

Az alperes képviselője: jogtanácsos

A per tárgya: társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

2.M.11/2017/8-II.

Rendelkező rész

A Kúria a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.11/2017/8-II. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] Az alperes 2014. július 7-től 209.875 forint öregségi nyugdíjat állapított meg a felperes részére. 2015. szeptember 15-én az alperes a korábbi határozatát módosította, a folyósítás kezdő időpontját 2014. szeptember 1. napjában, összegét 289.415 forintban állapította meg. A határozat indokolása szerint a nyugellátás felperes által 2015. június 3-án kért felülvizsgálata során megállapítást nyert, hogy a felperes 2014. január 1-től augusztus 31-ig megbízási díjban részesült, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.) 5. § (1) bekezdés g) pontja szerinti jogviszonyból származó jövedelme 2014. július 7. és augusztus 31. között 66.098 forint volt. A minimálbér 30%-át elérő jövedelemre tekintettel a felperes

biztosított volt, így nyugellátást részére a biztosítás megszűnését követő naptól, 2014. szeptember 1-től lehetett megállapítani, a nyugdíjjárulék-köteles jövedelmét pedig az átlagkereset számításánál figyelembe kellett venni.

- [2] A másodfokú társadalombiztosítási szerv az elsőfokú határozatot a 2016. október 27-én kelt határozatával helybenhagyta. A határozat indokolása szerint a felperes a volt munkáltatójánál megbízási szerződés alapján 2013. május 1. és 2014. augusztus 31. között havi 40.000 forint megbízási díj ellenében projektvezetői feladatokat látott el. A 2016. március 10-i ellenőri jegyzőkönyv szerint e tevékenységét heti 5 órában látta el, a 2014. január 1. és augusztus 31. közötti időszakban kifizetett 288.000 forint nyugdíjjárulék köteles megbízási díjból a járulékok levonása és bevallása megtörtént. Ennek alapján a Tbj. 5. § g) pontja szerinti biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonya - függetlenül attól, hogy a 2014. május-augusztus havi megbízási díjak nettó összegét a felperes a foglalkoztatónak visszautalta - fennállt, így az elsőfokú szerv jogszabálysértés nélkül döntött a korábbi határozat megváltoztatásáról.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [3] A felperes keresetében a módosító határozat felülvizsgálatát azért kérte, mert a megbízási szerződés alapján 2014. július 6. után semmilyen tevékenységet nem fejtett ki, a megbízási díj címén történő átutalásról nem volt tudomása. A munkaviszonya közös megegyezéssel, 2014. július 6-án történő megszüntetése - értelmezésében - minden, a korábbi munkáltatójával fennállt munkavégzésre irányuló jogviszonyra, így a megbízásra is vonatkozott, a szerződés alapján megküldött összeg visszautalásáról a módosító határozat kézhezvétele után haladéktalanul intézkedett.
- [4] Az alperes - határozata ténybeli és jogi indokai fenntartásával - a kereset elutasítását kérte. Kiemelte, hogy a biztosítási jogviszony a Tjb. 5. § g) pontja szerinti, 2014. augusztus 31-ig történő fennállását a visszafizetés nem változtatja meg; a megbízási jogviszony nem szűnik meg a közszolgálati, illetve munkajogviszony megszűnésével, a megbízási szerződést a Ptk. alapján felmondással lehet megszüntetni, vagy - ahogyan a jelen esetben is - az abban kikötött határozott időtartam lejártával szűnik meg. Mindezek miatt a felperes - a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 18. § (2) bekezdés c) pontja értelmében - csak a biztosítási jogviszonya megszűnését követő naptól volt jogosult az ellátásra.

Az elsőfokú ítélet

- [5] A munkaügyi bíróság a keresetet - a Tny. 18. § (2) bekezdés c) pontja, a Tjb. 4. § s) pontja és 5. § (1) bekezdés g) pontja alkalmazásával - elutasította. Megállapította, hogy a felperes az

igénybejelentésben úgy nyilatkozott, hogy a biztosítási jogviszonya 2014. július 6-án megszűnt, az ellátás kért kezdő napján, 2014. július 7-én díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban (bedolgozói, megbízási, stb. jogviszonyban) munkát nem végez. Az igénybejelentésben a felperes tájékoztatva lett arról, hogy az öregségi nyugdíj igénybevételének feltétele a Tbj. 5. § (1) bekezdés a)-b) és e)-g) pontjai szerinti biztosítással járó jogviszonyok megszüntetése. A felperes az eljárás során maga sem hivatkozott arra, hogy a megbízási szerződés 2014. augusztus 31-ét megelőzően megszűnt, az ellátás kezdő napján tehát biztosítással járó jogviszonya állt fenn. Mivel a felperesnek kifizetett megbízási díj meghaladta a minimálbér 30%-át, a módosító határozat nem jogszabálysértő.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak a társadalombiztosítási szervek határozataira is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az alperes költségekben való marasztalását kérte a Tny. 84. §-a megsértését állítva. Érvelése szerint az ítélet azért törvénytörő, mert a bíróság figyelmen kívül hagyta a tárgyaláson előadott azon álláspontját, miszerint a visszafizetésre kötelező határozat azért is érvénytelen, mert a határozatot a visszakövetelési jog elévülése után hozták meg. A 2014. augusztusban felvett nyugellátás visszafizetésére 2014. december 31-ig volt kötelezhető, a határozatot azonban a társadalombiztosítási szerv csak 2015. szeptember 16-án hozta meg. Sérelmezte, hogy a bíróság az ítélet indokolásában az elévüléssel kapcsolatos kifogásáról még csak említést sem tett. A felperes hivatkozott arra is, hogy - ahogyan az eljárás során is nyilvánvaló volt - maga kezdeményezett új eljárást és „hívta fel az alperes figyelmét”, így nem lehet megállapítani, hogy az ellátás felvétele neki felróható volt. Az alperesnek figyelembe kellett volna vennie, hogy a jövedelmét illetően önrevíziót alkalmazott és a tévesen kifizetett munkabért visszautalta. Álláspontja szerint azon kifizetéseket, amelyekre az adott időszak vonatkozásában nem volt jogosult, jogában állt visszafizetni, amelyet az érintett szervek kötelesek figyelembe venni. A Magyar Államkincstár a hozzá intézett bejelentése óta nem tett intézkedést, igazolást az önrevízióról nem adott ki, de az alperesnek, a történetekről való tudomásszerzést követően hivatalból is meg kellett volna keresnie a folyósító szervet.
- [7] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Érvelése szerint a felperes felróható magatartása a közigazgatási eljárásban abban nyilvánult meg, hogy a biztosítási jogviszony megszűnése napjáról valótlannul nyilatkozott, így nincs jogszabályi akadálya az ellátás 90 napon túli visszakövetelésének. Az alperes - álláspontja alátámasztásaként - utalt a Kúria Mfv.III.10.378/2017/5. számú

határozatára is, végül „megjegyezte”, hogy a jelen per tárgyát képező határozat nem visszafizetésre kötelező, hanem a felperes részére öregségi nyugdíjat megállapító határozat módosítása tárgyában született.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felülvizsgálati kérelem - az alábbiak szerint - nem megalapozott.
- [9] A felperes felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy a munkaügyi bíróság a nyugellátás visszafizetése és a visszakövetelési jog elévülése tárgyában előadott kifogásait figyelmen kívül hagyva hozta meg döntését, ezért a Kúria eljárása során - a kérelem tartalmának megfelelően [Pp. 3. § (2) bekezdés] - a Tny. 84. §-a mellett azt is vizsgálta, hogy a jogerős ítéletet megfelel-e a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.
- [10] A peradatok szerint az alperes az elsőfokú társadalombiztosítási határozat rendelkező részében a 2014. augusztus 15-én kelt határozatát a nyugdíj összegét és folyósítás kezdetét illetően módosította. A határozat indokolásában az alperes - a biztosítási kötelezettség megszűnése kezdő időpontja, a szolgálati idő, a havi átlagkereset, az ellátás havi összege és kezdő időpontja meghatározását követően - rögzítette, hogy az összeg és a kezdő időpont változása az ellátás jogalap nélküli kifizetését eredményezte. A jogalap nélküli ellátással kapcsolatban a határozat indokolása a következőket tartalmazta: „felhívjuk a figyelmét, hogy a kilencven napon belül jogalap nélkül felvett ellátást köteles visszafizetni a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság határozatában foglaltak szerint. A kilencven napon túli jogalap nélkül felvett ellátás visszaköveteléséről az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv külön határozatban dönt.” A határozatot az alperes a Tny.-re, a Tny. végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendeletre (Kr.) és más, az ellátás megállapítása során irányadó társadalombiztosítási tárgyú jogszabályra alapította, az indokolásban ezen túlmenően, a Tny. 84. § (1)-(3) bekezdése és a Kr. 80. § (2) bekezdése felhívásával rögzítette azt is, hogy „amennyiben az igénylő olyan összegben vett fel ellátást, amely nem illette volna meg, akkor köteles azt visszafizetni, ha erre írásban kötelezték. A felvételtől számított kilencven napon belül jogalap nélkül felvett ellátást a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által hozott határozat alapján köteles visszafizetni. A kilencven nap elteltével a jogalap nélkül felvett ellátás - amelyet attól lehet visszakövetelni, akinek közrehatása következtében történt a jogalap nélküli kifizetés - visszaköveteléséről az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv külön határozatban dönt. A kilencven nap elteltével felróhatóság hiányában is vissza kell fizetni a bírósági ítélet alapján folyósított nyugellátást, ha a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálat keretében úgy dönt, hogy a nyugellátás megállapítása nem volt jogszerű.” Az elsőfokú szerv fenti határozatát a másodfokú szerv helybenhagyta, a határozat

indokolása szerint a felperes fellebbezésében a korábbi határozat „visszaállítását” kérte, mert a megbízási díj összegét a kifizetőnek visszautalta. A másodfokú szerv az elsőfokú határozat helybenhagyásáról a Tny. 18. § (2a)-(2c) bekezdése és a Tbj. 5. § g) pontja alkalmazásával döntött, a jogalap nélkül kifizetett ellátás visszaköveteléséről, annak feltételeiről a határozat nem tartalmaz rendelkezést, illetve megállapításokat.

[11] A felperes keresetlevelében a határozatok hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra, a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalára való „utasítását” azért kérte, mert a megbízási szerződés, az annak alapján kifizetett díjazás és visszautalása körülményei alapján, jóhiszemű eljárására tekintettel nem volt helye a korábbi ellátása módosításának; a felperes a keresetlevélben az ellátás alacsonyabb összegben és két hónappal későbbi időponttól történt megállapítása mellett kifogásolta azt is, hogy „ráadásul” kötelezték az „addig folyósított két havi nyugdíj visszafizetésére.” Az alperes betérjesztő iratában az anyagi jogszabályok [Tny. 18. § (2) bekezdés c) pont, Tbj. 5. § (1) bekezdés g) pont] betartását hangsúlyozta. A felperes az első tárgyaláson - keresete változatlan fenntartására vonatkozó nyilatkozatát követően, a megsértett jogszabályhelyek megjelölése nélkül - a biztosítási jogviszonyt keletkeztető tény vonatkozásában vitatta a megbízási díj számításának módját is, előadta továbbá, hogy a 2016. novemberben kézhezvett határozat „a jogviszony megszűnése és a megbízási szerződés megszűnése közötti időszakra kifizetett nyugdíj visszafizetéséről is rendelkezett”. A második, egyben utolsó tárgyaláson az ekkor már jogi képviselővel eljáró felperes a keresetét - az alperes számításait levezető előkészítő irata tartalmának ismeretében - változatlanul fenntartotta azzal, hogy a követelés a Tny-nek a határozatban is felhívott 84. §-a alapján a visszafizetés vonatkozásában elévült, mivel annak felvétele és a visszafizetésre való felhívás időpontja között több, mint egy év telt el; ezen hivatkozás alapján a tárgyaláson a felek az ellátás visszakövetelhetőségének feltételeit, az elévülést és a felperes magatartásának minősítését (felróhatóságát) illetően különböző érdemi nyilatkozatokat tettek.

[12] A Kúria a fentiek alapján elsőként arra mutat rá, hogy a felperes által felülvizsgálni kért határozatban a társadalombiztosítási szerv - a korábban részletezettek szerint - kizárólag a 2014. augusztus 15-én kelt határozat módosításáról döntött. A Kúria számos határozatában rögzítette: a közigazgatási (társadalombiztosítási) per tárgya a keresettel támadott jogerős közigazgatási határozat, a társadalombiztosítási perben a bíróságoknak - a Pp. 339. § (1)-(3) bekezdéseiben és a 341. § f) pontjában foglaltak alapján - a keresettel érintett körben, a támadott határozat jogszerűsége tárgyában kell döntenüik (Kf.II.39.616/2006., Kfv.III.37.654/2011/5. Mfv.III.10.352/2012/8., Mfv.III.10.712/2015/10.). Arról, hogy a perben a keresettel támadott határozatban szereplő döntés, a döntés alapjául szolgáló

jogszabályok betartása és az azokkal összefüggésbe hozható kérdések kerüljenek tárgyalásra - a Pp. I. fejezetében megfogalmazott célok elérése és jogok érvényesülése érdekében - a bíróság köteles gondoskodni, amely kötelezettség kiterjed az előadott kérelmek tartalom szerinti elbírálására és a perben bizonyításra szoruló tényekről való tájékoztatásra is [Pp. 2. § (1) bekezdés, 3. § (2)-(3) bekezdés, 1/2009. (VI.24.) PK vélemény].

- [13] A bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján az ítéletet teljes körűen köteles megindokolni, amely követelménynek az ítélet akkor felel meg, ha abból megállapítható az is, hogy a bíróság a keresetet teljes körűen elbírálta (KGD 2014.137., Mfv.III.10.561/2017/3., stb.). A Pp. 221. § (1) bekezdése alapján a Kúria a konkrét ügyekben azt vizsgálja, hogy a jogerős ítéletnek van-e olyan tartalmi hiányossága, ami alkalmatlanná teszi az érdemi felülvizsgálatra (pl. Mfv.III.10.305/2017/4., Mfv.III.10.458/2017/7.).
- [14] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdésében meghatározott keretek között vizsgálta felül. A munkaügyi bíróság által felülvizsgált döntést a társadalombiztosítási szervek - határozataik tartalmából megállapíthatóan - a Tny. 95. § (5) bekezdés b) pont, bb) alpontjára alapították. E szabály értelmében a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv - kérelemre vagy hivatalból eljárva - a fellebbezési vagy felügyeleti eljárás keretében, illetve bíróság által el nem bírált, jogszabálysértő döntését az ügyfél terhére egy ízben, a határozat közlésétől számított öt éven belül az ellátás megállapításának kezdő időpontjáig visszamenőlegesen módosítja, ha a jogalap nélküli megállapításért a nyugellátásban részesülőt felelősség terheli. A felülvizsgálni kért határozatokban a felperest a felvett ellátás visszafizetésre kötelező rendelkezés nem szerepel, az elsőfokú határozat ebben a körben - az indokolási részben - csupán visszakövetelés feltételeit szabályozó törvényi rendelkezések ismertetését tartalmazza. A jelen perben felülvizsgálni kért határozat törvényessége ezért a Tny-nek a jogalap nélkül kifizetett ellátás visszafizetésének feltételeit szabályozó 84. § rendelkezései alapján nem volt vizsgálható, így a bíróságnak - a felülvizsgálati kérelemben felhozottakkal ellentétben - nem kellett állást foglalnia a visszakövetelési jog elévüléséről és arról, hogy az ellátás felvétele a felperesnek felróható volt-e.
- [15] A bíróság helytállóan helyezkedett arra az álláspontra, hogy a megbízási díj visszafizetése a biztosítási jogviszony fennállását nem befolyásolta, helyesen mutatott rá arra is, hogy a felperes felelőssége az igénybejelentésben foglalt tájékoztatás és a felperes ezen tájékoztatás ellenére tett, a biztosítási jogviszony fennállása tárgyában adott téves adatszolgáltatása alapján megállapítható volt. A határozat felperes hátrányára, az ellátás kezdő időpontjára visszamenőlegesen történő módosításának a Tny. 95. § (5) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti feltétele teljesült, az alperes a módosításról a korábbi határozat közlésétől

számított öt éven belül döntött.

- [16] A jogerős ítélet nem tartalmazza, hogy a felperes a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát a Tny. 84. §-a megsértése miatt is kérte, a bíróság a visszakövetelési jog elévülésére vonatkozó kifogás vizsgálatának mellőzése indokairól az ítéletben nem adott számot, arról a feleket a tárgyaláson sem tájékoztatta. A támadott határozat a Tny. 84. §-a alapján - a fent kifejtettek szerint - nem volt felülvizsgálható, ez azonban nem jelenti azt, hogy a bíróság a felperes erre való hivatkozását figyelmen kívül hagyhatta. A jogerős ítélet a fenti hiányosság miatt sérti a Pp. 221. § (1) bekezdését, ez az eljárási szabálysértés azonban, tekintettel arra, hogy a módosító határozat törvényessége a Tny. 84. §-ával összefüggésben nem volt vizsgálható, nem minősült olyan súlyúnak, ami az ítélet hatályon kívül helyezését és a munkaügyi bíróság új eljárásra való utasítását indokolná.
- [17] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet - az indokolás kiegészítésével, Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával - hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [18] A társadalombiztosítási per tárgya a keresettel támadott jogerős közigazgatási határozat, a perben a bíróságoknak a keresettel érintett körben, a támadott határozat jogszerűsége tárgyában kell döntenük. A nyugellátást megállapító határozatot módosító, visszafizetési kötelezettségről nem rendelkező határozat felülvizsgálata iránti perben a visszafizetésre kötelezés feltételeinek fennállása nem vizsgálható.

Záró rész

- [19] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban költségigényt nem érvényesített, ezért a Kúria a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján e tárgyan mellőzte a határozathozatalt.
- [20] A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.
- [21] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. június 11.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k.bíró

A kiadmány hitelél:

tisztviselő